

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра конституційного права України

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
««КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

**Затверджено на засіданні кафедри конституційного права України
(протокол № 12 від 29 квітня 2025 р.)**

Харків 2025

ЗМІСТ

1. ВСТУП

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Вступ

Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студентів ліберально-демократичного світогляду та високого рівня конституційної культури, заснованої на повазі до прав і свобод людини і громадянина, конституції, народного суверенітету, незалежності і територіальної цілісності, інших конституційних цінностей та спроможності їхнього адекватного втілення у правозастосовній діяльності.

Завдання:

- формування й розвиток загальних, фахових і предметних компетентностей студентів, сформованих під час вивчення теоретичних засад, системотвірних категорій щодо предмета, системи і джерел конституційного права України, особливостей конституційно-правових норм і відносин;
- засвоєння теоретичних засад сучасного конституціоналізму, правового регулювання конституційного ладу України та його засад, конституційного статусу людини і громадянина, основ безпосереднього народовладдя, засад організації та функціонування вищих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, основ територіального устрою України, поняття конституційної відповідальності,
- надання системи теоретичних знань необхідних для виконання своїх функцій у майбутній професійній діяльності.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Теорія конституціоналізму та конституційного права України

Теоретичні аспекти конституціоналізму. Ідея обмеженого правління як політико-правова доктрина. Зародження перших конституцій. Формування й розвиток американського конституціоналізму та його характерні риси. Європейський конституціоналізм, його особливості. Поняття та система сучасного конституціоналізму.

Основи теорії конституції. Поняття конституції та її юридичні властивості. Класифікація конституцій. Функції конституції. Загальна характеристика і призначення сучасних конституцій. Правова охорона та захист конституції України. Поняття охорони та захисту Конституції України. Форми захисту Конституції України. Особливості внесення змін до Конституції України. Конституційний контроль як форма захисту Конституції України. Люстраційні заходи як форма захисту Конституції. Заборона діяльності політичних партій як форма захисту Конституції: правова природа та порядок застосування. Конституційно-правова відповідальність у механізмі захисту Конституції України.

Конституційне право України як основа національного права. Конституційне право як провідна галузь права. Поняття, предмет і метод конституційного права України як галузі права. Джерела галузі конституційного права України. Конституційно-правові норми, їх класифікація і особливості. Конституційно-правові інститути, їх види. Конституційно-правові відносини та їх структура. Загальна характеристика суб'єктів конституційного права України. Правосуб'єктність Українського народу.

Загальна характеристика чинної Конституції України. Розробка і прийняття Конституції України 1996 року. Конституційний процес на сучасному етапі. Головні етапи розвитку українського конституціоналізму. Конституційна реформа 2004 р. Конституційна реформа 2016 р. Конституційний процес на сучасному етапі.

Модуль 2. Конституційний лад України та його основні засади.

Загальна характеристика конституційного ладу України та основних засад. Поняття конституційного ладу України. Порядок визначення та зміни конституційного ладу України. Система засад конституційного ладу. Цінності конституційного ладу. Український народ у механізмі захисту конституційного ладу держави.

Україна як суверенна та незалежна держава. Поняття державного суверенітету та його ознаки. Співвідношення державного і народного суверенітетів. Захист державного суверенітету в Конституції України. Конституційні засади міжнародної діяльності та міжнародні договори. Акти міжнародного права в правовій системі України. Державні символи України.

Україна як правова та соціальна держава. Верховенство права як засада конституційного ладу. Україна як правова держава. Принцип обмеження влади Конституцією та законами. Принцип поділу влади. Принцип верховенства права як складова конституційного ладу України. Прямі дії норм Конституції України. Україна як соціальна держава. Соціальні зобов'язання держави за Конституцією України. Конституційні засади економічної системи України. Право власності за Конституцією України.

Характеристика України як демократичної держави. Україна як демократична республіка. Принцип народовладдя. Форми реалізації народовладдя. Співвідношення між формами безпосередньої та представницької демократії у реалізації публічної влади в Україні. Свобода політичної діяльності.

Конституційні засади громадянського суспільства. Конституційні засади громадянського суспільства. Принцип багатоманітності. Інститути громадянського суспільства в Україні. Політичні партії в Україні: поняття, порядок легалізації, права, припинення діяльності. Громадські об'єднання: поняття, порядок легалізації, їх права. Конституційно-правовий статус релігійних організацій в Україні. Конституційні засади взаємовідносин держави і медіа.

Конституційні засади національно-культурної сфери.

Закріплення питань національно-культурної сфери в засадах конституційного ладу. Поняття та принципи конституційного статусу національних меншин. Права та обов'язки національних меншин в Україні. Гарантії реалізації прав національних меншин в Україні. Юридичний статус мов в Україні.

Конституційні засади територіального устрою України. Принцип унітаризму та його закріплення в Конституції України. Ознаки унітарної держави. Поняття та система адміністративно-територіального устрою, його принципи. Порядок утворення та зміни статусу адміністративно-територіальних одиниць. Особливості автономії в унітарній державі. Правовий статус АРК. Конституція АРК. Система органів влади АРК та їх компетенція.

Конституційні засади місцевого самоврядування. Принцип гарантування місцевого самоврядування. Поняття місцевого самоврядування та його система. Особливості здійснення місцевого самоврядування на рівні області (району) та на рівні територіальних громад. Проблеми удосконалення місцевого самоврядування у світлі децентралізації влади.

Модуль 3. Конституція України та права людини.

Загальна характеристика конституційного статусу людини та громадянина. Поняття конституційного статусу людини та громадянина. Елементи конституційного статусу людини. Система прав людини. Природні права людини та їх закріплення в конституційному законодавстві. Обмеження в реалізації прав і свобод людини. Міжнародні стандарти в галузі прав людини. Принципи конституційного статусу людини. Невідокремність та невідчужуваність конституційних прав і свобод людини. Принцип рівності та форми його гарантування. Конституційні гарантії прав людини. Конституційні обов'язки людини і громадянина.

Громадянство України. Поняття та характерні риси громадянства. Принципи громадянства. Підстави та порядок набуття громадянства України. Підстави та порядок припинення громадянства України. Правовий статус

внутрішньо переміщених осіб. Особливості правового статусу іноземців, осіб без громадянства, біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

Зміст особистих (громадянських) прав людини. Загальна характеристика особистих прав людини. Право на життя та гарантії його реалізації. Свобода слова та її гарантії. Поняття та види інформації. Доступ до публічної інформації. Право на свободу й особисту недоторканність. Свобода пересування та вільний вибір місця проживання. Право на свободу світогляду та віросповідання, форми його реалізації.

Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні. Загальна характеристика політичних прав. Право на участь в управлінні державними справами. Виборчі права громадян. Право на свободу об'єднань. Право на мирні зібрання та умови його реалізації.

Зміст економічних, соціальних, екологічних прав, а також прав у сфері культури. Загальна характеристика соціально-економічних прав особи. Конституційне регулювання культурних та екологічних прав людини.

Модуль 4. Безпосередня та представницька демократія.

Референдум в Україні. Поняття та види референдумів. Предмет референдуму. Порядок ініціювання референдуму народом. Порядок призначення (проголошення) референдуму. Організація і порядок проведення референдуму. Формула референдуму. Юридичні наслідки всеукраїнського референдуму.

Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні. Загальна характеристика виборчого права. Поняття та види виборчих систем. Виборчі системи в Україні. Виборчий процес: етапи, суб'єкти, виборчі процедури. Юридичне регулювання виборів народних депутатів України. Юридичне регулювання виборів Президента України. Місцеві вибори.

Конституційний статус парламенту України. Конституційний статус Верховної Ради України як парламенту. Склад та структура Верховної Ради України. Конституційна регламентація функцій парламенту України. Загальна характеристика законодавчого процесу. Акти парламенту. Спеціалізовані органи парламентського контролю.

Конституційний статус народного депутата України. Статус народного депутата України. Набуття та припинення повноважень народного депутата. Права та обов'язки народного депутата України. Депутатський запит та депутатське звернення. Гарантії діяльності народного депутата України.

Конституційний статус Президента України. Президент України – глава української держави. Повноваження та акти Президента України. Гарантії діяльності Президента України. Порядок та підстави дострокового припинення повноважень Президента України. Конституційний статус Ради національної безпеки і оборони України.

Конституційний статус Кабінету Міністрів України. Статус Кабінету Міністрів України як Уряду України. Склад, порядок формування та припинення діяльності Кабінету Міністрів України. Особливості юридичного статусу членів Кабінету Міністрів України. Повноваження та акти Кабінету Міністрів України.

Конституційні основи правосуддя та суміжних інститутів в Україні. Конституційні засади судоустрою в Україні. Судова система України та її законодавче регулювання. Функції та принципи діяльності органів правосуддя. Конституційні засади організації прокуратури України. Адвокатура в системі судового захисту.

Конституційний контроль в Україні. Конституційний контроль: поняття та види. Конституційний Суд України в системі вищих органів державної влади. Порядок формування Конституційного Суду України і його структура. Функції та повноваження Конституційного Суду України. Юрисдикція Конституційного Суду України. Статус судді Конституційного Суду України.

Загальна характеристика конституційно-судового процесу. Акти та юридичні позиції Конституційного Суду України.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ СКЛАДАННІ ІСПИТУ

Результати складання державного іспиту оцінюються за національною шкалою оцінювання: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка «відмінно» виставляється, якщо студент виявив системне та глибоке знання навчального матеріалу, проблем правозастосовної практики, точно і вичерпно відповів на питання екзаменаційного білету, продемонстрував знання практики Європейського суду з прав людини, Конституційного Суду України, Верховного Суду, уміння застосовувати набуті знання для вирішення практичних завдань.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який продемонстрував достатньо повне знання матеріалу, але у відповіді допустив декілька несуттєвих помилок (або не повною мірою розкрив зміст одного з питань білета), виявив розуміння значення отриманих знань для практичної діяльності.

Оцінка «задовільно» виставляється, якщо студент продемонстрував знання основного матеріалу дисципліни в обсязі, достатньому для роботи за професією, але допустив у відповіді суттєві неточності (або не повною мірою розкрив зміст двох питань екзаменаційного білету).

Оцінка «незадовільно» виставляється, якщо студент у відповіді на питання білета допустив суттєві помилки, продемонстрував очевидні прогалини в знаннях (незнання базових конституційно-правових категорій тощо), що свідчить про неможливість здійснювати професійну діяльність без додаткової підготовки з відповідної дисципліни.

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Акт проголошення незалежності України: постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 р. № 1427-XII // Відом. Верхов. Ради України. 1991. № 38. Ст. 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>

Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 5-XII // Відом. Верхов. Ради УРСР. 1990. № 31. Ст. 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>

Загальна декларація прав людини // Права людини: Міжнародні договори України. К., 1992. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version->

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4.11.1950 р. // Права людини: Міжнародні договори України. К., 1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141 (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2222-IV від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44; № 2952-VI від 01.02.2011, ВВР, 2011, № 10, ст.68; № 586-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, № 11, ст.142; № 742-VII від 21.02.2014, ВВР, 2014, № 11, ст.143; № 1401-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.532; № 2680- VIII від 07.02.2019, ГУ, 2019, № 34; № 27-IX від 03.09.2019, ГУ, 2019. № 173). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02. 2006 р. № 3477-IV // Відом. Верхов. Ради України. 2006. № 30. Ст. 260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>

Про всеукраїнський референдум : Закон України від 26.01.2021 р. № 1135-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>

Виборчий кодекс України: Закон України від 19 грудня 2019 року № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

Про дерадянізацію законодавства України : Закон України від 21 квітня 2022 року № 2215-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2215-20#Text>

Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. Офіц. вісник України. 2004. № 35. Ст. 2317. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>

Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text21>

Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях: Закон України від 18 січня 2018 року № 2268-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text>

Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

Про правотворчу діяльність: Закон України від 24 серпня 2023 року № 3354-IX . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>

Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України: Закон України від 28 липня 2023 року № 3285-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text>

Література

Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.]; за заг. ред. Т. М. Слінько ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 2-ге вид., перероб. й допов. Харків: Право, 2024. 672 с.

Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. К.: Ваїте, 2021. 528 с.

Конституційне право України: навч. посіб. для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, І. І. Дахова та ін. – Харків: Право, 2021. – 368 с.

Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів / [Т. М. Слінько, І. І. Дахова, Л. І. Летнянчин та ін.]. Вид. 8-е, перероб. та допов. – Харків : Право, 2024. – 372 с.

Конституція України. Науково-практичний коментар / [редкол.: Р. О. Стефанчук (співголова), О. В. Петришин (співголова), Ю. Г. Барабаш та ін. ; вступ. сл. В. Зеленського] ; за заг. ред. Р. О. Стефанчука й О. В. Петришина; Нац. акад. прав. наук України ; Конст. Суд України. – Харків : Право, 2024. – 1176 с.

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. – Т. 4: Конституційне право / редкол. Ю.Г. Барабаш (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Право, 2024. – 1072.

Барабаш Ю.Г. Право на зміну конституційного ладу як складова правосуб'єктності Українського народу. *Право України*. 2019. № 10. С. 66-81.

Барабаш Ю.Г. Цінності конституційного ладу України: між міфом і реальністю. *Публічне право*. 2018. Спеціальний випуск. С. 33-39.

Барабаш Ю.Г. Берченко Г.В. Ефективність індивідуальної конституційної скарги як засобу захисту прав особи в Україні // *Вісник Конституційного Суду України*. – 2021. – № 5. – С. 9-21.

Барабаш Ю.Г., Летнянчин Л.І. Офіційна конституційна доктрина України: генеза та сучасний стан. *Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В.А. Журавель (заст. голови редкол.), Н. С. Кузнєцова (заст. голови редкол.) [та ін.] ; Нац. акад. прав. Наук України. – Харків : Право, 2021. С. 115 – 137.*

Байрачна Л.К. Конституційна аксіологія як соціокультурний феномен. *Конституційно-правові академічні студії, Ужгородський національний університет. 2018. № 2. С.11-19.*

Байрачна Л.К. Конституція як інструмент легітимації державної влади. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017. №4. Том 1. С.41-46.*

Байрачна Л.К., Федоровська М.А. Процедура «habeas corpus» та її втілення в системі юридичних гарантій прав і свобод людини. *Прикарпатський юридичний вісник» № 5. 2020. С. 36-43.*

Байрачна Л.К., Тільна К.С. Право на правову допомогу як елемент процедури Habeas corpus act. *Юридичний науковий електронний журнал. № 9. 2020. С. 44-48*

Байрачна Л.К., Єрмакова Г.О. Парадокс неможливості демократичних виборів: історичний дискурс (від Нового часу до теореми Кеннета Ерроу) . *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: "Юридичні науки". 2021. № 6. С. 24-31.*

Берченко Г.В. Громадянське суспільство в Україні (конституційні аспекти): монографія. Х.: Юрайт, 2014. – 208 с.

Берченко Г.В. Обов'язковість, остаточність і неоскаржуваність рішень і висновків Конституційного Суду України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». № 58. 2019. С. 67-72.*

Берченко Г.В. Конституційний контроль за внесенням змін до конституції: зарубіжний досвід. *Публічне право. 2020. № 3. С. 15-24*

Берченко Г.В. Конституційне право на опір. Проблеми законності. 2020. № 4. С. 14-30.

Берченко Г.В. Право народу визначати і змінювати конституційний лад в аспекті здійснення установчої влади // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. – 2020. – № 46. – С. 10-14.

Головатий Сергій. Про людські права. Лекції. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2016. 760 с.

Дахова І.І., Чуб О.О. Багатоаспектність принципу правової визначеності щодо сучасних конституційно-правових відносин // *Форум права*. 2017. 4. С. 59-68.

Дахова І.І. Обмеження реалізації прав і свобод людини: конституційне регулювання та практика Європейського суду з прав людини / І.І. Дахова // *Форум права*. 2018. № 4. С. 17-25 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2018_4_4.pdf

Дахова І.І. Політико-правовий аналіз виборчих систем у контексті створення ефективної виборчої моделі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. Вип. 55. Том 1. Ужгород. 2019. С. 78-83.

Дахова І.І., Романчук А.О. Інститут імпідменту: зарубіжний досвід регламентації та шляхи вдосконалення в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. № 5 (27). 2020. С. 50-58

Дахова І.І., Гуржій В.О. Інститут депутатської недоторканності: досвід функціонування в Україні та зарубіжних державах. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. № 5 (27). 2020. С. 50-58

Зальцберг Ю., Кострицький В., Мохончук Б., Романюк П., Цуркан М., Шешеня А. Розгляд судами справ щодо порушень правил фінансування політичних партій та виборчих кампаній: навчально-практичний посібник для суддів. Київ: ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим», 2022. 212 с. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2022/02/ifes-ukraine-handboof-for-judges-on-considering-pf-violations-v1-2022-02-23-ukr.pdf>

Летнянчин Л. І. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні: проблеми теорії і практики. – Харків: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. 256 с.

Летнянчин Л. І. Пряма дія норм Конституції України: від принципу до

практичного застосування. *Вісник Національної академії правових наук України: зб. наук. пр.* / редкол.: О. В. Петришин та ін. – Х.: Право, 2017. – № 4 (91). – С.115-128 .

Летнянчин Л. І. Проблеми конституціоналізації індивідуальної конституційної скарги в Україні // *Право України* . – 2018. – № 12. – С. 55 – 76.

Летнянчин Л. І. Свобода й людська гідність як фундаментальні конституційні цінності. *Збірник матеріалів і тез науково-практичних заходів конституційного тижня*. Частина перша. – Київ: Ваїте, 2021. С. 27 – 35.

Любомир Летнянчин. Конституційна доктрина України: проблеми юридизації, трансформації та європеїзації. *Філософія права і загальна теорія права*. 2022. № 2. С. 107 – 126.

Летнянчин Л. І. Вплив війни на розвиток офіційної конституційної доктрини України. Вплив війни на систему управління. *Роздуми в контексті збройної агресії Російської Федерації проти України: монографія 43/* за заг. ред. Петра Стецюка та Кшиштофа Екхардта. Rzeszów: BONUS LIBER, 2023. С. 69–91. 352 с.

Мохончук Б. С. Виборчі системи: порівняльно-правове дослідження / Б. С. Мохончук : монографія. Харків : Юрайт, 2021. 304 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/356221589_Mohoncuk_B_S_Viborci_sistemi_porivnialnopravove_doslidzenna_B_S_Mohoncuk_monografia_Harkiv_Urajt_2021_304_s

Мохончук Б.С., Бінус А.К. Правове регулювання передвиборної агітації в Україні: на межі вільних виборів, свободи вираження поглядів та правової визначеності (поняття, правовий режим, обмеження щодо місць, форм та засобів). *Публічне право*. 2020. №4. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=99&Itemid=483&lang=uk

Мохончук Б.С., Романюк П.В., Цуркан М.І. та ін. Місцеві вибори 2020: посібник для суддів / за ред. М. Цуркана. Київ: «АК-Group», 2020. 308 с. URL: https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2020/09/IFES_Posibnyk_Miscevi-vybory_full_WEB_11092020-1.pdf

Павшук К.О. Демократичні засади конституційного ладу України: монографія. Х.: Юрайт, 2016. 200 с.

Речицький В.В. Конституційне АВС: монографія / В.В. Речицький. Х.:ТОВ «Видавництво «Права людини», 2016. 408 с.

Речицький В. Неформальний конституціоналізм. Монографія. Харків: Права людини, 2018. 356 с.

Речицький В. Про новітній український конституціоналізм. Критика, 9-10, 2019: URL: <https://krytyka.com/ua/articles/pro-novitniy-ukrayinskyy-konstytutsionalizm>

Романюк П.В. Конституційно-правові засади інституту представницького мандата в Україні / П.В. Романюк. Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини», 2019. 192 с.

Романюк П.В. Мандат депутата місцевої ради як елемент муніципальної демократії. *Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. Х. : Право, 2017. Вип. 34.

Слінько Т.М. Гарантування свободи слова як елемент сучасного конституціоналізму. *Право України*. № 4. 2018. С.108-126

Слінько Т.М. Євроатлантична модель інформаційної свободи: уроки для України. *Tagungsband des Symposiums in Graz: Eröffnungsveranstaltung des Zentrums für osteuropäisches Recht Konferenz der Deutsch-Ukrainischen Juristenvereinigung e.V.* «Reformen des ukrainischen Rechts: Aktuelle Entwicklungen» 4. Dezember 2020 Graz/Österreich. Band 2. S. 185-191. 214 s.

Слінько Т. М. Чи може офіційне тлумачення компенсувати органічні недоліки Основного Закону? *Взаємні здобутки Європейської Комісії „За демократію через право“ і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві* : зб. матеріалів і тез Міжнар. онлайн-конф. (Київ, 25 червня 2020 року). Київ : ВАІТЕ, 2020. С. 138–142

Слінько Т. М., Ткаченко Є.В. Право конституційної держави і критерій конституційності актів державних органів. *Право у сучасному політичному житті України. Монографія*. Наукове видання. К. Логос. 2020.390 с. .

Слінько Т. М., Щербанюк О. В. Конституційна доктрина й доктрина судового прецеденту в конституційній юрисдикційній практиці. *Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія* / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В. А. Журавель (заст. голови редкол.), Н. С. Кузнецова (заст. голови редкол.) [та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2021. 680 с. С. 215–230

Сучасний унітаризм: доктрина і практика: монографія. До 30-річчя незалежності України / Ю. С. Шемшученко, О. В. Батанов та ін.; відп. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: Вид-во "Юридична думка", 2021. 514 с.

Слінько Т., Ткаченко Є. Гарантування конституційної національної ідентичності органами конституційного контролю. *Право України*. 2023. № 7. С. 70 – 84.

Ткаченко Є. В. Щодо деяких аспектів розуміння категорії «влада» *Форум права*: Електронне видання. 2017. Вип. 5. URL: <http://forumprava.pp.ua/>

Ткаченко Є. В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навчальний посібник / Є. В. Ткаченко. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 315 с.

Barabash Iu., Mokhonchuk B. The principle of the law-governed state in the constitutional doctrine of Ukraine. A new way to law. Collective monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021. 162 p. (P. 45-61). Барабаш Ю.Г., Мохончук Б.С. Принцип правової держави в конституційній доктрині України. Новий шлях до права. Колективна монографія/ Кер. авт. колективу А.О. Селіванов. Київ. Логос 2021. 208 с.

Mokhonchuk, Bohdan & Romaniuk, Pavlo. (2019). Towards a Legal Framework That Protects Freedom of Expression in Electoral Processes. *Baltic Journal of European Studies*. 9. 43-62. DOI: <https://doi.org/10.1515/bjes-2019-0021> (особистий внесок – 0.7 друк. арк., журнал включено до баз SCOPUS, Web of Science, публікація проіндексована у 2020 році http://library.nlu.edu.ua/Biblioteka/sait/publ-1_2020.pdf).

Slinko T.M., Shestopal S., Lyubashits V.Y. The State and State Power: Theoretical and Methodological Dimensions of Conceptual Evolution. *JOURNAL*

OF POLITICS AND LAW. T. 12, V. 5. 2019. P. 103-110 (0,5 друк. арк.) [Web of Science](#)

Slin'ko, Tetiana. Tkachenko, Yevhenii. Constitutional law and the constitutionality criterion of state bodies' acts. Wissenschaftlich-Praktischer Sammelband zum 10-jährigen Jubiläum der DUJV. 2020. Hamburg. Band 3. S. 70-90.

Slinko ,T., Uvarova O., Freedom of Expresson in Ukraine: (Non) sustainable Constitutional Tradition. Tallinn University of Technology (ISSN 2228-0588), Baltic Journal of European Studies, Vol.9, №3 (28), Autumn 2019. Pages: 25-42

Slinko ,T., Reznik, O., Kravchuk, M., Serohin, V., Streliaanyi, V. Use of Information and Communication Technologies in the Election Process: Ukrainian Realities and Foreign Experience. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues, 2021, 24(1), P. 1–7.

Tetiana Slinko, Tetiana Bukina, Ihor Kravchenko, Liudmyla Chupruna, Viktoriia Sychova. Analysis Of Gender Equality In Professional Activities. Laplage Em Revista Volume. 7 n. 2, 2021. P. 318-330. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202172737p.318-330>

Tetiana Slin'ko, Yevhenii Tkachenko. Ensuring Person's Language Rights in the Educational Sphere in Ukraine. Advances in Economics, Business and Management Research, volume 170 Proceedings of the International Conference on Economics, Law and Education Research (ELER 2021). 22 March 2021. P. 99-105. URL: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/eler21/125954391>).DOI: <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210320.018>

Tetiana Slinko, Liubomyr Letnianchyn, Larisa Bayrachna and Yevhenii Tkachenko. The rule of law principle in the legal positions of the constitutional court of Ukraine. Access to Justice in Eastern Europe. Issue 5 (13) February 2022. 165-177.

Slin'ko T, Tkachenko Ye, Letnianchyn L and Fedchyshyn S, 'The Doctrine of Limited Government in the Legal Positions of the Constitutional Court of Ukraine' (2025) 8(1) Access to Justice in Eastern Europe 1-21

Інтернет-ресурси

- Офіційний веб-портал Верховної Ради України. <http://rada.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Верховного Суду . URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
- Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL: <https://ccu.gov.ua/http://www.ccu.gov.ua/> -
- Офіційний веб-портал Адміністративного Суду України <http://www.vasu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Європейського Суду з прав людини URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>
- Сайт Харківської правозахисної групи URL: <http://khpg.org/>
- Сайт Української Гельсінської спілки з прав людини URL: <https://helsinki.org.ua/articles/ukrajinska-hromadska-hrupa-spryyannya-vykonannyyu-helsinskyh-uhod/>
- Акти *acquis* ЄС, перекладені на українську мову URL: <https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire>
- Пошукова система нормативних актів ЄС URL: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
- Відкритий доступ до он-лайн ресурсів Oxford University Press, до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).
- Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).

кафедри Конституційного права України. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=165:kafedra-konstitucijnogo-prava-ukraini&Itemid=151